

СЕКЦІЯ 3

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЕКОНОМІКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ОКРЕМИХ РЕГІОНІВ

ЗОВНІШНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Батюк Р.Б., аспірант кафедри менеджменту

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Сталий взаємоузгоджений розвиток чинників сільськогосподарського виробництва забезпечує здатність господарюючого суб'єкта підвищувати соціальну та економічну ефективність, динамічно підтримувати пропорції в організації діяльності, орієнтованої на інноваційний розвиток, постійно нарощувати темпи розширеного відтворення, метою якого є гарантувати населенню якісні продукти харчування, продовольчу безпеку держави без завдання шкоди навколишньому середовищу [4, с. 52].

Теоретико-методичні та практичні аспекти вивчення чинників розвитку аграрних підприємств знайшли своє відображення та набули значного розвитку у наукових працях та дослідженнях Ліпич Л. Г. , Фатенок-Ткачук А. О. [1], Мельника Л.Ю. [2], [Мікули Н. А.](#) [3], Прушківської Е. В. [4], Саблука П.Т. [5], Семенової Л. Ю. [6] та інші. Аналіз публікацій, присвячених зовнішньоекономічній діяльності (ЗЕД) аграрних підприємств або її окремим процесам, показав, що серед науковців не існує єдності стосовно визначення основних чинників, які впливають на ЗЕД підприємства.

Мета досліджень полягає у вивченні зовнішніх чинників ефективного розвитку ЗЕД аграрних підприємств. Завданнями дослідження у контексті виконання сформульованої мети є встановлення чинників зовнішнього макро- та мікросередовища розвитку ЗЕД аграрних підприємств.

Зовнішні умови не залежать від самого підприємства, а визначаються направленістю господарської політики держави, урядовими заходами по управлінню, співвідношенням початку децентралізації і централізації в загальній системі державного впливу на економічні процеси, що створює суттєвий вплив на діяльність підприємств, обмежує або відкриває можливість для ініціативи (підприємництва) і ризику, активного маркетингового мислення. Тому підприємство, перш ніж будувати свою програму дій, повинно добре знати відповідне господарське законодавство, урядові постанови відносно діяльності підприємств у різних сферах, в тому числі й у зовнішньоекономічній, тим більше, що зовнішні умови впливають і на характер внутрішніх умов і можливість розвитку підприємства [6, с. 26].

Мельник Л.Ю. до найважливіших зовнішніх чинників відносить: зміну державного устрою, економічної системи; політичну й економічну нестабільність, необхідність користуватися новими, незвичними або недостатньо ретельно законодавчими актами; перехідний характер ситуації, коли старі економічні структури і механізми вже не діють, а нові ще не створені; відсутність або недостатній розвиток елементів ринкової економіки, зокрема відсутність ефективного ринку капіталу, що викликає фінансові труднощі; дефіцит або низьку якість технологічної інфраструктури ринку (перш за все суспільних телекомунікацій) і сфери послуг (наприклад, банківські мережі); непередбаченість настрою суспільства; інше (розрив економічних зв'язків з партнерами з країн колишнього СНД), що для більшості господарств є вкрай складним процесом [2, с. 79].

Своєю чергою науковці Ліпич Л. Г. та Фатенок-Ткачук А. О. прийшли до загального висновку, що зовнішні чинники, які впливають на розвиток ЗЕД підприємства, доцільно ділити на дві групи: 1) чинники впливу мікросередовища (політичні, законодавчо-правові, економічні, соціальні, часові та фактори неформального обмеження діяльності); 2) чинники впливу макросередовища (політико- правові, загальноекономічні, законодавчі,

адміністративні, природно-кліматичні, психологічно-соціальні, технологічні, історичні та фактори стандартизації і взаємозамінності) [1, с. 30, 31].

На думку [Мікули Н. А.](#) визначальну роль у розвитку аграрних підприємств відіграють такі зовнішні чинники, як: доступність ресурсів; конкурентне середовище; розвиненість внутрішнього попиту; державна підтримка; масштаби та розвиненість ринків збуту; інституційне середовище; державна науково-технічна політика; інвестиційний клімат; цінова і податкова політика; природні умови; стан навколишнього середовища та природних ресурсів; коопераційно-інтеграційні зв'язки в агропродовольчій системі; соціальний розвиток села; зовнішньоекономічні умови [3, с. 238].

В процесі вивчення та аналізу наукових джерел нами встановлені:

- чинники зовнішнього макросередовища розвитку ЗЕД аграрних підприємств: політичні, економічні, природно-кліматичні, адміністративні, законодавчо-правові, психологічно-соціальні, економічні, технологічні, історичні та стандартизації й взаємозамінності;

- чинники зовнішнього мікросередовища розвитку ЗЕД аграрних підприємств: політичні, законодавчо-правові, економічні, неформальні обмеження, часу та простору, економічні, освітні та соціальні.

Економічну вагомість дії зовнішніх умов Саблук П.Т. розглядає як головні чинники посилення дохідності, що перебувають у сфері дії безпосередньо суб'єктів господарювання. Окрім цього, він акцентує увагу на тому, що економічний інтерес господарювання в аграрній сфері (як і в будь-якій іншій) значною мірою залежить від зовнішніх чинників, які в ринкових умовах кардинально змінили порядок формування доходів у сільськогосподарських підприємствах [5, с. 24].

Взаємоузгоджене функціонування чинників зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств забезпечує повноцінне та безперервне функціонування сільськогосподарського виробництва та аграрного ринку України в цілому. При цьому важливу роль відіграють чинники зовнішнього макро- та мікросередовища розвитку ЗЕД аграрних підприємств.

Список використаних джерел

1. Ліпич Л. Г., Фатенок-Ткачук А. О. Фактори впливу на розвиток зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств. *Економіка та держава*. 2008. № 5. С. 29–32
2. Мельник Л.Ю. Класифікація аграрних господарств за критерієм площ землекористування. *Вісник ДДАУ*. 2008. № 2. С. 157-161
3. Мікула Н. А. Факторні впливи на сталий розвиток сільських територій прикордонних регіонів. *Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки*. 2013. Вип. 1. С. 237-246.
4. Прушківська Е. В. Фактори стабілізації сільськогосподарського виробництва в умовах глобалізації. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2017. № 2. С. 42-53.
5. Саблук П.Т. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період. *Економіка АПК*. 2008. № 4. С. 19-37.
6. Семенова Л. Ю. Конкурентоспроможність аграрних підприємств : монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. фін. акад., 2013. 164 с.

Науковий керівник - Колодійчук Володимир Анатолійович – д-р екон. наук, професор кафедри менеджменту Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, Львів.